

ДОМІНУЮЧІ ШЛЯХИ ТА ФАКТОРИ ПЕРЕДАВАННЯ САЛЬМОНЕЛЬОЗУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Зубков А. А., Кириченко С. М.

Науковий керівник – Малиш Н. Г.

Сумський державний університет, кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією

Актуальність теми. Терміном «сальмонельози» позначають групу гострих інфекційних захворювань, збудниками яких є чисельні представники (серовари) роду сальмонел. Вони характеризуються значним поліморфізмом клінічного перебігу з превалюючим ураженням шлунково-кишкового тракту, інтоксикацією і зневодненням. Сальмонельози зустрічаються як спорадичні захворювання, так і у вигляді спалахів. Найбільш висока захворюваність спостерігається в економічно розвинутих країнах. Актуальною ця інфекція лишається і для України.

Мета роботи. Встановити рівень захворюваності на сальмонельоз у Сумській області, визначити домінуючі серовари сальмонел, дослідити шляхи передавання.

Результати. Сальмонельоз на сучасному етапі є інфекцією, що часто зустрічається. Його питома вага у нозологічній структурі гострих кишкових інфекцій у 2003–2012 рр. знаходилася у межах від 6,4 до 11,7 %. Показники захворюваності варіювали у діапазоні 10,0–21,7 на 100 тис. нас. Епідемічний процес характеризувався тенденцією помірнього зростання середнього темпу приросту ($T_{зр.}^{ср} = +3,1$ %).

Загальновідомо, що сальмонельоз зооантропоозне захворювання. Серед потенційних джерел є сільськогосподарські птахи, велика і дрібна рогата худоба, свині, собаки, коти, миші, а також дикі тварини і птахи. Зараження людини сальмонельозом найчастіше виникає внаслідок вживання харчових продуктів, які отримані із органів і тканин прижиттєво інфікованих сільськогосподарських тварин, курячих яєць та страв, які містять яйця. Вторинне інфікування сальмонелами під час приготування, переробки, транспортування, зберігання і реалізації харчових продуктів відіграє другорядну роль, оскільки елементарне дотримання технологічного режиму приготування їжі забезпечує знищення збудників на поверхні сировини. При цьому, слід зазначити, що епідеміологічна роль різних тварин у розповсюдженні сальмонельозів визначається не стільки поширенням недуги серед тих чи інших тварин, скільки тіснотою зв'язків з людиною, особливостями технологічної обробки тваринних продуктів і харчування населення.

Ми дослідили штамову структуру сальмонел, які були виділені від хворих на цю недугу. Нами було встановлено, що серовари з серогрупи D домінували ($p < 0,05$). Їх питома вага у досліджуваному періоді варіювала від 68,6 до 88,5 %. Превалювала як етіологічний чинник *S. enteritidis* (71,1–88,5 %). Частка *S. typhimurium* варіювала від 7,6 до 30,6 %. Питома вага серотипів *boudi*, *chester*, *infantis*, *london*, *newport*, *virchow* і *anatum* знаходилася у межах від 0,3 до 0,9 %.

Висновки. Враховуючи вищевикладене, а також факт того, що джерелом *S. typhimurium* можуть бути як кури, так і велика рогата худоба, а *S. enteritidis*, найбільш адаптована до організму курей, на нашу думку, на сучасному етапі одним із основних джерел сальмонельозу у Сумській області є кури.

Вважаємо, що зростання захворюваності на сальмонельоз відбувається внаслідок активізації харчового шляху передавання збудників за рахунок інтенсифікації тваринництва і птахівництва на промисловій основі і централізації харчування населення. Поінформованість медичної служби про епізоотичну ситуації у регіоні щодо сальмонельозів повинна стати наріжним каменем розробки профілактичних і протиепідемічних заходів. Тільки завдяки співпраці з ветеринарною службою можна досягти спочатку стабілізації, а у подальшому зниження захворюваності на сальмонельоз.